

Infodemic bedreigt aanpak van COVID-19

27 februari 2020

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft Silicon Valley en techgiganten in het algemeen er al op aangesproken dat uitbraken van nepnieuws toch echt zeer ongewenst zijn. Zeker bij topics [zoals het coronavirus / COVID-19](#). De misinformatie verspreidt zich sneller en op grotere schaal dan het virus zelf.

Definities

Er zijn meerdere definities en beschrijvingen van de term infodemic. Een goede is: “Een excessieve hoeveelheid informatie betreffende een probleem waardoor het vinden van een oplossing belemmerd wordt.” De term moet overigens niet verward worden met het begrip infodemiologie, het verkrijgen van epidemiologische gegevens via het internet.

En dan nog even de naamgeving van het nieuwe coronavirus: [COVID-19](#) kan zover bekend geen groepen, merken of organisaties in diskrediet brengen.

Niet gehinderd door kennis van zaken

Frappante voorbeelden van Infodemics genoeg. Zoals het gedoe over het energieverbruik van elektrische auto's. Een Tesla zou per dag dezelfde hoeveelheid energie verslinden als 10 doorsnee Nederlandse gezinnen? En de laadpalen en warmtepompen zullen de energierekening fors opdrijven door het moeten aanpassen van de structuur bij energienetwerken..

Dat vermeende onzuinige e-rijden is dan meteen voer voor bepaalde politici die ongefundeerde wartaal gaan uitslaan over vooral linkse en groene partijen die ons inkomen met duurzaamheid bedreigen.

De waarheid is echter: in zo'n elektrische auto sla je wel het dagelijks verbruik van 10 gezinnen op maar je rijdt dat doorgaans niet in een dag leeg. De e-auto's worden wel continu opgeladen, maar de accu's zijn dan nog altijd deels vol. Bovendien wordt het LithiumIon-accupack steeds vaker anders ingezet, bijvoorbeeld als energieopslag voor het huishouden als de zon niet schijnt.

Een flinke commotie, veroorzaakt door gebrek aan kennis van zaken die al snel viraal gaat. Eigenlijk zou je politici eerst een brevet van bekwaamheid bij meningsuiting moeten laten behalen.

Coronavirus / COVID-19 als paniekgolf

Een virus-uitbraak zoals bij het coronavirus / COVID-19 leent zich prima voor een infodemic. Onnadenkende personen produceren steeds weer verontrustende cijfers zonder ze in realistische vergelijkingen te verpakken. Las u in het voorjaar van 2019 ergens in de krant op de voorpagina dat er 2.000 doden in Nederland waren gevallen door de recent uitgewoede griepgolf? Nee toch.

Bij COVID-19 staat zowat elke besmetting en dode in de krant of op social media. Uiteraard een belangrijk punt van aandacht maar je kan overdrijven. De aantallen gaan momenteel niet boven die van een stevige griep uit. Toch voelt de bevolking zich bedreigd en volgen er paniekachtige reacties.

Spin-offs en nepnieuws

Is de ongerustheid of regelrechte angst eenmaal gezaaid, dan vinden disproportionele maatregelen en valse berichtgeving gretig aftrek. Laten we starten met die mondkapjes. Het Rode Kruis bracht een complete richtlijn uit hoe daar goed mee om te gaan. Vervolgens legt een viroloog in de pers uit dat het vrijwel zinloos is om een mondkapje te dragen.

Wie wordt daar u wijzer van? Mijns inziens alleen de leveranciers van de mondkapjes en sussende autoriteiten.

Het nepnieuws concentreert met name zich op (gevaarlijk geachte) besmettingsgevallen die het regelmatig achteraf toch niet zijn, niet bestaande nieuwe uitbraken of medicijnen en voorzorgsmaatregelen waarvan de werking op zijn zachts dubieus is. Dat levert allemaal flinke risico's voor ons welbevinden en gezondheid op.

Interessant is ook het opduiken van allerlei nieuw boeken over COVID-19, hoewel er nog maar weinig bekend is over het virus zelf en diens gedrag. Maar al te vaak niet gebaseerd op wetenschap maar wel op verwachte verkoopresultaten.

Ongewenste effecten

Een infodemic over COVID-19 creëert een aantal ongewenste, zelfs gevaarlijke effecten. Zo wordt een gewone epidemie in de (fake) media al snel een pandemie. Het vertrouwen in de

overheid en gezondheidszorg loopt achteruit door de tsunami van niet in het juiste perspectief gezette cijfers.

Er duiken complottheorieën op. Er kan paniek uitbreken waardoor mensen op de vlucht slaan. Gerelateerde bevolkingsgroepen en vermeende zondebokken worden aangevallen. Bepaalde stromingen en politieke richtingen gebruiken de virusangst voor de eigen doeleinden. Regelmatig wordt er nog wat kwaadaardig beïnvloedend nieuws door internetrollen bij geproduceerd.

Daar zit niemand op te wachten. Wel op het samen goed onderbouwd en effectief aanpakken van de virusbestrijding. 'Trust in public institutions and in science is the key to global public health' (AXIO).

Ingrijpen bij social media

Gelukkig zijn Facebook, YouTube, TikTok, Google en Twitter al aardig gewend aan hoe om te gaan met nepnieuws en meer recentelijk ook de infodemic. Slimme filters, patroonherkende AI en deskundige webredacties speuren naarstig naar ongerechtigheden bij de informatievoorziening. COVID-19 is daar nu een belangrijke topic bij geworden.

Daarnaast is een groeiende aantal webcommunities als fact-checkers actief. Klopt het en kan het allemaal wel wat er op internet en sm-berichtgeving staat?

Aan de uitbraakmonitor

Eigenlijk geheel nieuw is dat het publiek nu de ontwikkelingen bij het coronavirus realtime op de voet kan volgen. Liveblogs, infographics, podcasts, geanimeerde kaartjes tot complete control rooms aan toe: je ziet de besmettingen voor de eigen ogen gebeuren, hoe de ziekenhuizen en ambulances overspoeld raken en de doden vallen. Een complete visueel levende outbreak-monitor. Behoorlijk beangstigend voor wie deze data niet op relevantie kan duiden.

De remedie is als gezondheidszorg en beleidsmakers hier zelf op in spelen met regelmatige duidelijke samenvattingen van de ontwikkelingen, feedbacks en behaalde resultaten. Een soort virusjournaal in AR-vorm net als bij het bevrijdingsjournaal bijvoorbeeld.

Andere anti-infodemic-opties

Gedegen informatieve websites met FAQs, CHAT- en mailfunctie doen het eveneens vaak goed bij het ontzenuwen van malafide of desinformatie. Verder kan je denken aan het inzetten van (health-)influencers, online targetplatformen /community's en echt betrouwbare COVID-19-apps.

Beleef het virus in wat het doet en hoe je er mee omgaat in VR/AR. Wie bedenkt er een verstandig COVID-19 game? En AI biedt veel mogelijkheden om zowel het gedrag en bestrijding van het virus zelf als de reacties daarop in kaart te brengen en vervolgens adequaat op te responderen.

En een infodemic is uit den boze bij een uitbraak zoals van het coronavirus. Het werkt de effectieve aanpak tegen, ontregelt de kennis over, veroorzaakt het verlies van vertrouwen bij

het grote publiek en kan zelfs tot paniekreacties leiden. Met goed beleid en tijdig inspelen met onze e-health- methodieken valt het tij nog te keren. Voorkom dat het uit de hand loopt!